

Второ заседание

Сряда, 21 декември 1983 г.

(Открито в 15 часа)

Председател Станко Тодоров: Другарки и другари народни представители! В залата има необходимия брой народни представители и можем да започнем нашата работа.

Откривам второто заседание на единадесетата сесия на Осмо Народно събрание.

Другарки и другари народни представители! През нощта е починал народният представител от 270-ти Софийски избирателен район Павел Вежинов — герой на социалистическия труд, активен борец против фашизма и капитализма, един от най-талантливите български писатели, четири пъти лауреат на Димитровска награда, народен деятел на културата, член на Комисията по духовните ценности при Народното събрание.

Предлагам с едноминутно мълчание да почетем неговата памет. *(Всички стават да почитат паметта на починалия)*

Продължаваме с *разисквания по отчета на министъра на машиностроенето и електрониката.*

Има думата народният представител Катрин Крумова.

Катрин Крумова: Другарки и другари народни представители! Ние, селскостопанските труженици, механизатори, работници от хранително-вкусовата промишленост, не можем да не изпитваме удовлетворение и гордост, че Народна република България има развито машиностроене, че България е машиностроителна страна с висок международен авторитет.

Даваме си сметка, че големите задачи, поставени от Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия пред селското стопанство и хранителната промишленост, можем да решим само с помощта на нашето машиностроене. Разбираме добре, че по-нататъшното ускорено развитие на селското стопанство и хранителната промишленост е пряко

обвързано и зависи от развитието и нивото на машиностроенето и електрониката.

Нашето селско стопанство премина на промишлени основи главно с помощта на селскостопанското машиностроене на Съветския съюз. И сега, във връзка със специализацията на нашата страна в международното разделение на труда, получаваме техника главно от Съветския съюз.

Успоредно с това след всяка измината година все повече и повече машини се произвеждат в нашите заводи. По нашите поля работят български трактори, силажокомбайни, сеялки, плугове, култиватори, ремаркета, автомобили и много друг инвентар; дъждовална и поливна техника.

За внедряването на новите авангардни технологии в земеделието нашето машиностроене произвежда не само отделни машини, но и високопроизводителни технологични линии. Новите машини попълват „белите петна“ в технологичните комплекси на селскостопанското производство.

Нашата хранително-вкусова промишленост се изгражда все повече на базата на родно производство.

Монтираните линии за бутилиране и консервиране в преработвателните заводи работят успешно. Продукцията от тях е търсена на вътрешния и международния пазар.

Усвоените машини, агрегати и съоръжения за млекопреработвателната промишленост са търсени и намират все по-широко приложение.

Внедряват се с успех технологични линии и отделни машини в тютюнопроизводството, при производството на захар, вино и т. н.

Искрено се радваме на разработките и успехите на нашите машиностроители, които със своя труд допринасят за повишаване степента на механизацията на селското стопанство, за автоматизацията и електронизацията на селскостопанския труд, за развитието на хранително-вкусовата промишленост.

Искам оттук да изкажа своята и на многохилядния отряд селскостопански работници от Плевенски окръг благодарност за постигнатите успехи от родното машиностроене и същевременно да поставя нашите искания и въпроси, които трябва да бъдат решени от Министерството на машиностроенето и електрониката.

Все още много от процесите в селското стопанство не са механизирани. Ниска е степента на механизация в зеленчукопроизводството, трайните насаждения, тютюнопроизводството, животновъдството. Ниска е производителността на прибиращата техника. Бавно се механизират товарно-разтоварните процеси. Все още не се произвеждат транспортни средства, отговарящи на изискванията на селското стопанство.

Материално-техническата база, която машиностроенето създава за хранително-вкусовата промишленост, не отговаря на задачите, поставени към нея. Няма изградени мощности за поддържане и ремонт на съоръженията. Не са решени въпросите на разфасовката и пакетирането на хранителните продукти.

За ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в селското стопанство много често Министерството на машиностроенето и електрониката ползува образци от страни с развито селскостопанско машиностроене. Нека когато се произвеждат нови селскостопански машини по образец или по документация от нашите институти тя да бъде с показатели на и над нивото на образците.

Бързото развитие на селскостопанската наука и производството изисква и бързо внедряване на новите машини и мощности.

Много от произвежданите сега машини в нашата страна са с ниска надеждност, не отговарят и не са съобразени с тежките условия на селскостопанското производство. Много скоро след влизане в експлоатация е нужно да им се извършва ремонт.

Тук искам да подкрепя думите си с един пример. У нас се произвеждат пневматични осемредови сеялки, които даваха големи надежди за качествена сеитба и за сеитба в срок. Но на практика това не стана. Не е предвидено конусните редуктори на отделните секции да се смазват, което довежда до бързо износване на зъбчатките, а оттам и до некачествена сеитба и губене на време за ремонт.

Аз работя като механизатор в промишлена бригада и тези въпроси не могат да не ме вълнуват и особено въпроса за липсата на резервни части на машини, като МТЗ-80, Т-54В, силажокомбайни КПС-100, които се произвеждат в нашата страна, а резервни части за тях няма. И много често хубави и необходими машини за нас и за нашето производство бездействуват.

След националното съвещание във Варна през м. май критериите за качеството се преоценяват от всеки колектив, поставят се в съответствие с изискванията, които постави пред всички ни др. Тодор Живков. През месеците, които остават до Националната партийна конференция, още по-добре трябва да се осмислят проблемите по качеството и в областта на селскостопанското машиностроене.

Бихме желали дейността на стопанските организации „Агромашина“ и „Хранмаш“ и техните подразделения да стои на постоянен отчет в министерството. Тяхната дейност решава проблемите на селското стопанство и хранителната промишленост.

Благодаря за вниманието! (*Ръкопляскания*)

Председател Станко Тодоров: Има думата народният представител инж. Стефан Стоилов.

Стефан Стоилов: Другарки и другари народни представители! Постигнатите успехи в отрасъл машиностроене и електроника са впечатляващи и не могат да не радват нас, представителите на народа. Както точно е отбелязано в отчета на министъра на машиностроенето и електрониката др. Чакъров, „Днес никой не си представя Народна република България без нейното машиностроене и електроника. Никой не може да си представи тази историческа победа без априлския курс на партията, без личния принос на неговия създател, вдъхновител и ръководител др. Тодор Живков“.

От развитието на машиностроенето и електрониката в значителна степен зависи успешното развитие на другите отрасли на народното стопанство — металургията, енергетиката, строителството и химическата промишленост, селското стопанство и други. Оттук произтича и огромната отговорност, която носят ръководството и специалистите от отрасъла пред партията и народа за развитието на народното стопанство, за развитието на научно-техническия прогрес в страната.

Известно е, че съвременното машиностроене и електроника в значителната си част има сериен и дребносериен характер. Бързата и оперативна промяна на номенклатурата, изработването на разнообразна продукция в неголеми серии е възможно при широкото използване в производството на промишлени работи — автоматични манипулатори с програмно управление, които, обединени със системи за транспорт, автоматизирани комплексни складови стопанства и комплект инструменти, управлявани от електронноизчислителни машини, изграждат гъвкави автоматизирани производствени системи. Ефективността от внедряването на тези системи ще се определи от нивото на техническите средства и използваните технологии, които изграждат комплекса. Именно това налага поновому да погледнем на целия възпроизводствен процес, на цялата верига на разработване и създаване на принципно новите технологии и техника, на новите структури в машиностроенето и в народното стопанство. В този комплекс от проблеми, който занимава отрасъла машиностроене и електроника, в изграждането на гъвкави автоматизирани производствени системи ще намери своето заслужено място и лазерната техника и технологии като принципно нови революционизиращи производството, като едно от средствата за интензификация и повишаване на икономическата му ефективност.

Направеното през последните години в тази област в изпълнение на указанията на др. Тодор Живков и решенията на Централния комитет на Българската комунистическа партия показва възможността на отрасъла да се разработят и произвеждат на съвременно техническо ниво лазерни източници и на тяхна основа да се изграждат лазерни технологични системи. Приложението им в производството доказва високата им икономическа ефективност и перспективност за интензификация на производството. Началото е поставено. Създава се материално-техническа база за тяхното серийно производство. Натрупа се опит, подготвиха се кадри, видяха се проблемите.

В резултат на тясното сътрудничество на нашата промишленост с Българската академия на науките, с висшите учебни заведения и с водещите съветски институти можем уверено да кажем, че в Народна република България вече се разработват и произвеждат определен клас лазери и лазерна техника и технологии, отговарящи по техническо равнище на най-масовите аналози, които се експлоатират в света.

Като директор на Института по оптика към Министерството на машиностроенето и електрониката, на който е възложено развитието на оптиката, лазерната техника и технологии, някои от направленията на оптиелектрониката, радиационни технологии и техника, развитието и усвояването на съответната елементна база и материали, мога да кажа, че ние разбираме огромното значение на новите технологии за най-пълноценно използване на енергетическите и материално-техническите ресурси на страната, за повишаване обществената производителност на труда. Дълбоко осъзнаваме, че технологичното осигуряване на производството не е по-малко сложен и отговорен проблем от конструирането на изделия и системи.

Ето защо специалистите на Института по оптика и редица други научни звена на отрасъла разработват нови технологии и технологично оборудване паралелно с разработването на изделията. Редица уникални технологични съоръжения и контролно-измерителни средства не само се разработват, но и произвеждат в института, с което се съкращава чувствително времето на усвояване от производството на новите изделия. Решавайки тези проблеми, Институтът по оптика постепенно се превръща в научно-производствена организация и ще внесе своя дял в изпълнението на задачата, възложена на отрасъла за решително обновяване на продукцията, повсеместно внедряване на комплексна механизация и автоматизация на производството, на нови съвременни технологии и техника.

По-нататъшната интензификация на нашата икономика, на отрасъла машиностроене изисква качествени изменения, търсене на нови подходи, както отбеляза това и посочи тези подходи др. Тодор Живков на пленума на градския комитет на партията през м. октомври т. г.

Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, обновяването на продукцията и повишаването ефективността на производството са едни от най-трудните проблеми. Ще взема отношение по някои от въпросите на развитието и внедрителската дейност в отрасъла.

Всеки ръководител на творческа организация отделя първостепенно внимание на изграждането на висококвалифицирани специалисти — конструктори и технолози, на които може да възложи отговорността да разработват и внедряват нови изделия и технологии. От умението на отговорния конструктор, от неговите организаторски качества в голяма степен зависи постигането на високите параметри, новаторството, съкращаването на сроковете на внедряването. Престижът на творческия конструкторски труд, особено на свързания със създаването на принципно нови изделия и технологии, следва да се повиши.

Ускоряването на научно-техническия прогрес е свързано с усъвършенствуването на икономическия механизъм чрез стимулиране на проектирането, усвояването и внедряването на нови изделия и технологии. Опитът на съветската страна, на нейните конструкторски бюра, положението на инженерите-конструктори в тях потвърждават на практика колко важно значение има статутът на конструкторите — главен конструктор, конструктор първа категория и т. н., за развитието на научно-техническия прогрес, на промишлеността на Съветския съюз. Смятам, че ще бъде полезно този опит да бъде изучен от съответните компетентни органи в нашата страна.

Трябва решително да се разгърне и укрепи експерименталната и технологична база на институтите, тъй като на настоящия етап тя се явява задържащият фактор за бързото усвояване на разработваните изделия. Материално-техническата и технологичната база на институтите в никакъв случай не бива да бъде на по-ниско ниво от тази на завода-внедрител.

Трябва да се ускори по-нататъшната електронизация на инженерния труд в институтите чрез ускорено внедряване на системи за автоматизация на инженерния труд като средство, коренно изменящо неговия характер и възможностите на самите инженери, решително повишаващи производителността и качеството на труда.

Сериозен проблем, който трябва да се преодолее по пътя на значителното съкращаване сроковете на разработките,

е своевременното и бързо доставяне на елементи, материали и комплектовки, необходими в процеса на проектирането и моделирането на изделията. Той все още не е намерил решение при съществуващата система на външнотърговски доставки.

Трудно се внедряват нашите разработки в производството. Няма да се спирам на причините, тъй като те са общоизвестни. Практиката налага да се създават преки връзки, постоянни, стабилни, взаимноизгодни връзки между институтите и завода-производител. Това означава, че инженерът трябва да знае не само съвременното състояние на научно-техническия прогрес в областта, в която работи, но и добре да познава възможностите на завода, в който ще внедрява разработваните от него изделия.

Създаването на преки договорни отношения между института и завода-внедрител по разработването на оборудване, контролно-измерителна апаратура, внедряването на нови технологии създава траен контакт със завода по подобряването на неговата материално-техническа база, укрепва взаимното доверие. При такива взаимоотношения внедряването протича по-нормално, повишава се отговорността на двете страни.

Оттук следва, че стопанските организации трябва да заделят на заводите-внедрители по-голяма част от определения по икономическия механизъм фонд за развитие и техническо усъвършенстване.

На настоящия етап като правило на институтите се възлагат комплексни, сложни в технологично отношение теми. Тяхното изпълнение е свързано с различни подотрасли в Министерството на машиностроенето и електрониката и в други ведомства, на първо място Министерството на металургията и минералните ресурси, Министерството на химическата промишленост и др. Най-важните теми, чрез които се определя и провежда държавната политика в областта на науката и техническия прогрес, се издигат на национално ниво. Отговорността обаче за тяхното срочно и качествено изпълнение, постигането на заложените технически параметри се поема на практика от водещия изпълнител. За съизпълнителите нивото на задачата с нищо не ги задължава, те не са застрашени, че ще им бъде потърсена отговорност. В това отношение считам, че има неизползувани възможности на новия икономически механизъм за обвързване на всички участници в изпълнението на комплексните теми по научно-техническия прогрес на национално ниво.

За изтеклия период след Варненското съвещание проблемите на качеството на продукцията, качеството на цялостната ни дейност са били обект на ежедневни обсъждания и ана-

лизи от специалистите и работниците на отрасъла машиностроене и електроника. Към проблема на качеството има отношение всеки и всеки трябва да носи отговорността за лошото качество.

Известно е, че качеството съпътствува продукцията през целия ѝ жизнен цикъл — при разработването, производството, в търговската мрежа и потреблението. Особено важен за качеството в този цикъл е приносът на научно-внедрителските организации. Те определят техническото равнище и качеството на новата продукция. В производството качеството не може да стане по-добро от нивото, което му е определено в институтите. Затова до голяма степен от институтите зависи как ще се обновява производството, каква ще бъде ефективността на нашата икономика, как ще се приеме продукцията на международния пазар, как ще се изпълнява валутната програма на страната и т. н.

В тази връзка постигнатото от институтите в системата на Министерството на машиностроенето и електрониката е обнадеждаващо. Техният принос за издигане техническото равнище на производството и повишаване качеството на продукцията нараства.

Независимо от това като цяло институтите все още са длъжници пред нашия трудов народ за качеството на произвежданата продукция, особено като се има предвид, че става въпрос за техническото ниво на новите изделия и технологии, за тяхната конкурентоспособност. Известни са много наши нови изделия с висока държавна оценка за качество, които след влизането им в производството не са конкурентоспособни на нашите и международните пазари. Една от причините е, че институтите не отделяха нужното внимание за разработването и внедряването в производството на новите технологии и технологично оборудване. Другата е, че това се дължи най-често на недостатъчно високото ниво на елементната база, използвана в серийното производство, и твърде дългия период на усвояване, време, през което другите фирми реализират изделия с по-високи технически параметри и качества на международния пазар.

Другарки и другари народни представители! Като подкрепям решенията по отчета на министъра на машиностроенето и електрониката, за които ще гласувам, разбирам отговорността на задачите, стоящи пред отрасъла, пред неговите специалисти и работници и съм убеден, че всички ние ще приложим умение и творчество, упорит труд за най-пълно изпълнение на решенията на Дванадесетия конгрес на Българската комунистическа партия, използвайки теоретичните постановки и творческите подходи, развити от др. Тодор Живков.

Благодаря за вниманието! (Ръкопляскания)

Председател Станко Тодоров: Има думата народният представител Никола Гълъбов.

Никола Гълъбов: Уважаеми другарки и другари народни представители! Пожелах да се изкажа по доклада на министъра на машиностроенето и електрониката др. Тончо Чакъров, защото като машиностроителен работник живея ежедневно с проблемите на този така важен за нашето бъдеще отрасъл. Същевременно искам да изразя задоволството си, че на сесия на Народното събрание — върховен орган на държавната власт на нашата страна — се обсъжда отчетът за изпълнението на задачите на машиностроенето и електрониката през периода на осмата петилетка. Напълно съм уверен, че разискванията и решенията на настоящата сесия ще дадат нов тласък за решаването на тези кардинални въпроси, за изпълнение на поставените от Дванадесетия конгрес на нашата партия задачи, за осъществяването в практиката на новите теоретични постановки и практически подходи, развити от др. Тодор Живков след Дванадесетия конгрес и в лекциите му в Академията за обществени науки и социално управление за изграждане на материално-техническа база, адекватна на зрелия социализъм.

Напълно споделям оценките и изводите в доклада. Те са пълна сила важат и за машиностроенето и електрониката в Пловдивски окръг. Изпреварващите темпове на развитие позволиха сега машиностроенето и електрониката да формират 26,6 на сто от обема на промишлената продукция в окръга при 21,2 на сто през 1980 г.

Машиностроенето и електрониката дадоха своя съществен принос в решаването на териториални проблеми на окръга. Сега предприятия и поделения на подотрасъла има във всички селищни системи. Това дава възможност за по-рационално използване на наличните по места трудови ресурси и за издигане на по-високо ниво тяхната образователна и квалификационна характеристика, което е много важно условие за повсеместната интелектуализация на труда. Радва ни фактът, че това развитие на машиностроенето и електрониката ще продължи и през останалите две години на осмата петилетка.

Другарки и другари! Аз работя като стругар повече от 15 години в образцов младежки цех „Антонивановци“ на Научно-производствено предприятие „Балкан“ в Пловдив. То обезпечава цялостно научно-техническото обслужване на електроапаратурните заводи: разработва конструктивна и технологична документация за новите изделия, конструира и изработва в метал инструментална екипировка; изработва специално технологично оборудване на механизация и автоматизация на монтажните процеси.

Ние сме благодарни на нашата партия и държава за непрестанните грижи и внимание, които се отделят за нас, машиностроителните работници.

Колективът ни е почти младежки и по младежки дръзновен, бояк и сплотен, който в продължение на повече от 10 години не познава неизпълнен план. Трудим се задружно и всеотдайно, живеем с проблемите на днешния и утрешния ден на България.

На основата на новия икономически механизъм успешно внедрихме новата бригадна организация на труда и стопанската сметка и вече чувствуваме нейното положително влияние. Изградените бригадни съвети се утвърдиха не само като органи за определяне на коефициента за трудово участие и работната заплата, а като действащ колективен орган за организация и ръководство в най-малката производствена единица — бригадата. Това спомогна за непосредствено въвличане на работниците пряко в организацията и управлението, което ни позволи по-ефективно да решаваме въпросите на производителността на труда, на качеството на продукцията, на трудовото възпитание и повишаване квалификацията на кадрите.

Разбира се, и ние имаме свои проблеми. Не сме удовлетворени от постигнатото и затова сега вземаме мерки за подобряването на трудовата и технологичната дисциплина, за усъвършенстване системата за оценка на труда на колектива като цяло и на отделния работник в частност, за превръщането на въпроса за повишаването на качеството, както ни поръча др. Тодор Живков, във въпрос на работническа съвест и чест, на престиж на трудовия колектив и на отделния труженик.

Като споделям постановките от доклада, мисля, че темповете на развитие на инструменталното производство не съответствуват на изискванията. Ето например при нас започна производството на комбинирани многоходови инструменти. С тях производителността на труда се увеличава многократно. Обаче използването на тези инструменти все още е ограничено и не се получава необходимият мултиплициращ ефект. Освен това и разходите за тяхната изработка са високи поради малките серии. Ние, работниците, занимаващи се ежедневно с тези проблеми, считаме, че следва да се проучат потребностите на страната от това производство и на тази основа да се внедрят съвременни технологични линии за изработване на инструментална екипировка.

Другарки и другари народни представители! На мен като машиностроител особено много ми допадат онези постановки в доклада, в които се говори, че е необходимо да се създадат условия за ускорено изграждане и внедряване на комплексни, автоматизирани, гъвкави и интегрирани про-

изводствени системи и комплекси на базата на използване широка гама специализирани интегрални градивни елементи и произведения на силовата електроника. Всъщност това е новата основополагаща постановка на нашия генерален секретар др. Тодор Живков.

Затова с участието на Министерството на машиностроенето и електрониката, Българската академия на науките и Комитета за наука и технически прогрес в окръга започна работа по развитие на лазерното производство, производството на ориентирани кристали, научното приборостроене и др. В последно време беше извършена усилена работа за развитие на производството на силови електронни прибори.

Има и съответно решение на правителството. За задоволяване потребностите на нашата страна в пълен ход е строителството на опитно производство на силови полупроводникови прибори към Електроапаратурния завод в Пловдив. С изграждането на завода за силова електроника ще се обезпечи и програмата за експорт на високомоментни задвижвания на металорежещи машини с цифрово-програмно устройство, за каквато специализация нашата страна има възможности.

Необходимо е сега съответните органи да ускорят всички процеси, свързани с бързото изграждане на Завода за силова електроника в гр. Пловдив. Ние се готвим за това производство и сме готови да изпълним всичко, което зависи от нас.

Монтажът е последна фаза на производствения процес. Изпълнявайки решенията на партията и правителството, през изтеклите години на осмата петилетка ние направихме първите стъпки в областта на механизацията и автоматизацията на монтажа, проектираха се и се внедриха механизирани и автоматизирани системи работни места и линии.

Съвместно с колектив научни работници от Висшия машино-електротехнически институт „В. И. Ленин“ в София под ръководството на проф. Владимир Гановски разработихме гама-модули за изграждане на манипулатори, които в момента се усвояват в производството.

Сега е създадена дейност за усвояване производството на монтажни манипулатори, работи и други средства за комплексна автоматизация на montaje, включително автоматични монтажни линии, в това число и гъвкави. Началото е поставено. Подготвят се кадрите. И тук се налага по-активната помощ на Министерството на машиностроенето и електрониката за изграждане на материално-техническата база и за прилагане на автоматизирана система за диалогово проектиране.

Другари! Друг въпрос, на който искам да се спра, е развитието на структуроопределящите направления. По мое

убеждение стопанските организации не отделят достатъчно грижи и внимание на основните структуроопределящи предприятия, които имат важно значение не само за развитието на териториалния производствен комплекс, но и за икономиката на страната. Ето да вземем например въпроса за развитието на комбината за мотокари „Рекорд“ в Пловдив. Той е наше съседно предприятие и ние, колегите — работници от двете предприятия, често споделяме мисли помежду си. От какво именно се вълнува този колектив?

Като се има предвид, че през деветата петилетка комбинатът за мотокари „Рекорд“ има да изпълнява важни задължения по генералната схема за кооперация със Съветския съюз, непростимо е да се търпи повече неактивното отношение на Научно-производствено-търговското обединение „Балканкар“ към проблемите по развитието на комбината — да се разработват икономически обосновано и да не се създадат условия за тяхното ускорено решаване. И сега пак се обсъжда дали да се прави или да не се прави обновление на производствените мощности.

Освен това трябва да бъдат стабилно решени въпросите на отрасловата мултипликация, на пропорционалното развитие на мотокароостроенето. Известно е, че Комбинатът за мотокари „Рекорд“ получава кооперирани доставки от 80 предприятия в страната. Като добавим неритмичността и лошото качество на кооперираните доставки, ясно е за какъв синхрон може да се говори.

Необходимо е компетентните органи да окажат бърза и конкретна помощ на този колектив, за да не се провали една важна стратегическа задача на партията и правителството — износът на 30 хил. броя мотокари годишно за Съветския съюз до края на осмата петилетка.

Другарки и другари! Ние разбираме, че задачите за понататъшното ускорено развитие на машиностроенето и електрониката са многосложни и при това високоотговорни. Те ангажират вниманието на всички звена на социалното управление в нашата страна. Искам да ви уверя, че ние, машиностроителите от Пловдивски окръг, както винаги, така и сега сме на своя трудов пост. Мобилизирани, единни и сплотени около априлската генерална линия на нашата партия, се готвим достойно да посрещнем Националната партийна конференция и 40-годишния славен юбилей на социалистическата революция в Народна република България!

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председател Станко Тодоров: Желаете ли още някой народен представител да се изкаже по отчета и по проекторешението? — Няма желаещи.

Давам думата на др. Тончо Чакъров да отговори на някои въпроси по отчета, зададени от народния представител Никола Македонски.

Тончо Чакъров: Другарят Никола Македонски задава четири въпроса, на които ще се опитам да отговоря в определеното ми време.

Първо, колко работи произвежда завод „Берое“, има ли внедрени в страната и колко време работят?

Завод „Берое“ ще произведе през следващата година 1500 робота. Това е едно производство, което надминава производството на работи в редица развити страни и извежда нашата страна на едно от първите места в света. В България има внедрени около 500 робота и допълнително през следващата година и през 1985 г. трябва да бъдат внедрени още около 1500 робота.

При реализирането на роботите се получи известна еволюция в нашето разбиране. Първоначално ние считахме, че роботите трябва да бъдат внедрени всеки сам за себе си, на определени работни места. След това последователно се дойде до извода, че те трябва да бъдат включвани в модули и по-нататък на основание указанията, които имаме от др. Тодор Живков, сега роботите се включват в автоматични линии и в гъвкави автоматизирани производствени системи. По този начин те най-правилно, най-добре се използват, имайки предвид изискването да работят в максимална степен в работното време от 24 часа, въпросите за сервизното им обслужване, въпросите за най-пълното им натоварване.

Второ, по Завода за тежко машиностроене в Русе.

Наистина първоначално се смяташе този завод да бъде изграден в Разград. След това от правителството беше преценено, че трябва да бъде в Русе. Заводът се изгражда поетапно, като вече механо-монтажният цех е в действие, в близко време ще се изградят леярният и ковашко-пресовият цех. Заводът има наред с другите направления на производството си и направление за производство на минно оборудване. Това са карети, отделни елементи на миннодобивната работа и цели комплекси.

Третият въпрос е защо при наличието на толкова кадри технически контрол все пак се допуска брак и очаква ли се неговото намаляване.

Считам, че въпросът за качеството беше пределно ясно поставен от др. Тодор Живков на Варненското съвещание. Там поначало не само беше анализиран проблемът за качеството в Народна република България, но в основни линии проблемите се отнасяха за нас, в машиностроенето. На

основа на решението на Секретариата на Централния комитет на Българската комунистическа партия създава се система за управление на качеството, провежда се работа за създаване на необходимата организация на производството, за да се произвежда висококачествена продукция, и т. н. Всичко това ще допринесе за значително по-голяма отговорност и по-висока ефективност и на кадрите, които работят в министерството и от които зависи качеството на продукцията.

Що се отнася до снижение на брака, бракът се снижава. Но в един период, в тези няколко месеца, когато започнаха да се провеждат мероприятия, свързани с повишаване на качеството, и беше повишена отговорността за качеството на продукцията, се получи известно увеличение на брака, тъй като продукцията, която не беше качествена, беше бракувана и не беше допусната да влезе в крайните изделия.

На четвърто място е въпросът за това, че имаше постановление на Министерския съвет, с което се забраняваше производството на селскостопански машини, които утежняват себестойността на продукцията.

И сега споделих с председателя на Националния аграрно-промишлен съюз, че такива машини, общо взето, няма. Имаше производство на КС-100, който беше със значително по-висока себестойност, отколкото това може да се понесе от селското стопанство, тъй като серията, в която се произвеждаше, беше сравнително малка. Но в селскостопанските организации този силажокомбайн постъпваше с по-ниска цена. Държавата поемаше част от разликата между себестойността и продажната цена на селскостопанските организации. Така че, ако има такива машини, това са само отделни видове и селското стопанство получава машини долу-горе на световни цени.

Това са въпросите, които ми бяха зададени и на които отговорих. Бих помолил др. Никола Македонски, ако желае по-подробни разяснения, да се срещнем лично, за да си изясним напълно тези проблеми.

Председател Станко Тодоров: Другари, с това приключваме разискванията по отчета на министъра на машиностроенето и електрониката.

Пристъпваме към гласуване на решението, което ви е раздадено.

Раденко Григоров: Смятам, че срокът, определен в точка 7 — министърът на машиностроенето и електрониката да се отчете до края на 1985 г., може да се измени. Предлагам това да стане до края на 1984 г.

Председател Станко Тодоров: Предлагам да приемем предложението на народния представител Раденко Григоров.

Моля народните представители, които са съгласни с предложеното проекторешение с поправката, която предложи др. Раденко Григоров, да гласуват.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Решението се приема единодушно.

(Приложение № 5)

Преминаваме към *второ разглеждане на законопроекта за кооперативните организации.*

Има думата докладчикът на комисиите народният представител Гиньо Ганев.

Гиньо Ганев: Другарки и другари народни представители! На вчерашното заседание на Народното събрание народният представител Владимир Сандев направи три предложения за изменение и допълнение на законопроекта за кооперативните организации. Те бяха обсъдени от Законодателната комисия съвместно с ръководствата на Комисията по общественое-икономическото развитие, Комисията по социалната политика и Комисията за народните съвети.

Първото предложение се отнася до чл. 11 на законопроекта. В този текст се предвижда съдът да реши заличаването на една кооперация, ако тя не е започнала своята дейност в шестмесечен срок от обнародване на съдебното определение за нейното вписване. Предвижда се още решението на съда за заличаването да се взема по искане на окръжния кооперативен съюз. Другарят Сандев предлага това искане за заличаване да може да се прави не само от окръжния кооперативен съюз, а и от ръководството на кооперацията или от част от кооператорите.

Комисиите намират, че такава инициатива не би трябвало да се предоставя на ръководството на кооперацията, която не е започнала своята дейност, защото често нейното бездействие може да се дължи на бездействието именно на самото ѝ ръководство.

Но въз основа на идеята на др. Сандев комисиите предлагат окръжният кооперативен съюз да може да прави искане за заличаване на кооперацията, след като вземе мнението на нейното общо събрание. По този начин се въвежда демократичното начало, тъй като ще се изслушват мнението и преценката за бездействието на кооперацията не на част от кооператорите, а на всички, които образуват общото ѝ събрание.

Във връзка с това комисиите предлагат в края на чл. 11 след изрази „съдът я заличава по искане на окръжния коо-

перативен съюз“ да се добави изразът „направено, след като се вземе мнението на общото събрание на кооперацията“.

Второто предложение на др. Владимир Сандев се отнася до решението на общото събрание на кооперацията за изключване на неин член. Той предлага това решение да може да се взема с квалифицирано мнозинство от 2/3 от гласовете на присъстващите членове в общото събрание.

Комисиите намират това предложение за целесъобразно, но то е взето предвид при първоначалното обсъждане на законопроекта и е включено в т. 17 на раздаденото на народните представители писмено предложение за изменение и допълнение на законопроекта за кооперативните организации.

Третото предложение се отнася до срока за пълномощията на управителния и на контролния съвет на кооперацията. Др. Сандев предлага този срок да се увеличи от две на три години.

Комисиите намират това предложение за правилно и предлагат във връзка с това в чл. 48, ал. 1 и в чл. 58, ал. 1 думите „две години“ да се заменят с „три години“.

Другарки и другари народни представители! Други предложения за усъвършенствването на законопроекта не се направиха нито при обсъждането му тук, нито пък постъпиха от други народни представители, от организации или от граждани.

Комисиите предлагат законопроектът за кооперативните организации да се приеме при второто гласуване с писмено раздадените предложения за изменения и допълнения и с тези, които се правят днес.

Председател Станко Тодоров: Вносителят на законопроекта др. Иван Пръмов съгласен ли е със становището на комисиите?

Иван Пръмов: Да, съгласен съм.

Председател Станко Тодоров: Пристъпваме към гласуване. Моля народните представители, които приемат законопроекта с предложенията на комисиите, да гласуват.

Има ли против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Законът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложение № 2, III)

Преминаваме към второ разглеждане на законопроекта за пчеларството.

Има думата докладчикът на комисиите народният представител проф. Михаил Геновски.

Михаил Геновски: Другарки и другари народни представители! По време на вчерашното заседание при обсъждане на законопроекта за пчеларството народният представител Димитър Михайлов направи четири предложения за изменение и допълнение на текста за законопроекта. Те бяха обсъдени на заседание на Законодателната комисия съвместно с ръководствата на комисиите по общественно-икономическото развитие, по социалната политика и за народните съвети.

Другарят Михайлов посочи, че във Висшия селскостопански институт се изучава дисциплината „Пчеларство“ факултативно, което според него е неправилно. Комисиите смятат, че това негово съображение следва да се изпрати на съответното учебно заведение, без да се включва в текста на закона.

Другарят Михайлов направи предложение със закона да се задължи Националният аграрно-промишлен съюз да организира школи за квалификация на пчеларите с участието на изтъкнати научни работници и практики. В чл. 27 на законопроекта се предвижда Съюзът на пчеларите да извършва просветна дейност сред членовете си и да съдействува за внедряването на научните постижения и челния опит в пчеларството. Така че проблемът за повишаване на квалификацията на пчеларите е включен в законопроекта.

Организацията на квалификацията трябва да се осъществява от Съюза на пчеларите, който е компетентен и професионално специализиран, а не от Националния аграрно-промишлен съюз. Какви форми на просвета и повишаване на квалификацията ще избере Съюзът на пчеларите, е въпрос, който той най-добре ще прецени при конкретните условия и според възникналите потребности. В тази дейност безспорно ще се привличат специалисти и от Националния аграрно-промишлен съюз. Ето защо в тази насока не би следвало да се внасят допълнения в законопроекта.

Другарят Михайлов предложи да се допълни чл. 13 от законопроекта — има се предвид първата алинея, като се задължават селскостопанските организации и горските стопанства да произвеждат не само пчеларски инвентар, но и транспортни средства и други съоръжения за пренасяне на пчелните кошери.

Комисиите считат, че с тази дейност не следва да се задължават селскостопанските организации и горските стопанства. Другарят Михайлов има предвид използването на специализирани фургони и ремаркета за транспортиране на пчелни кошери. Но производството на такива съоръжения представлява промишлена дейност и не е правилно да се възлага на селскостопанските организации и горските стопанства.

Националният аграрно-промишлен съюз и Централният кооперативен съюз обаче следва да имат предвид това предложение на другаря Михайлов и съобразно възможностите, упражнявайки ръководните си функции за развитието на пчеларството, да търсят практическо решение на въпроса. При разискванията стана ясно, че такива транспортни средства се произвеждат вече в Ловеч, Плевен и Каварна. По тези съображения комисиите предлагат да не се допълва чл. 13 от законопроекта.

Другарят Михайлов предложи също в окръзите към окръжните аграрно-промишлени съюзи да се изградят координационни съвети по пчеларството с представители на органите и организациите, които имат отношение към него. За тази цел той предложи допълнение в чл. 26. С този текст се предвижда към Националния аграрно-промишлен съюз да се създаде координационен съвет по пчеларството като държавно-обществен орган. Както е изяснено в третата алинея на чл. 26, координационният съвет няма да упражнява ръководни функции, а ще разработва основните, стратегическите въпроси на организацията, управлението и планирането на пчеларството и по стопанисването и опазването на пчелните семейства и ще прави предложения за решаването им от компетентните органи. По същество координационният съвет към Националния аграрно-промишлен съюз ще съдействува за провеждането на държавната политика в развитието на пчеларството.

Ето защо комисиите смятат, че не се налага да се създават координационни съвети в окръзите. Там стратегически въпроси няма да се решават.

Последното предложение на другаря Михайлов се отнася до усъвършенствуване на сключените конвенции за растителна защита и ветеринарно-санитарен контрол. Това предложение няма отношение към законопроекта и не се налага допълнение на същия още повече, че става въпрос за международни съглашения между различни държави, условията на които не могат да бъдат предписвани от националното ни законодателство.

В заключение и след допълнително обсъждане Законодателната комисия и ръководствата на комисиите за обществено-икономическото развитие, за народните съвети и по социалната политика предлагат законопроекта за пчеларството да бъде приет при второто му гласуване с подобренията, съдържащи се в раздаденото писмено предложение на комисиите.

Председател Станко Тодоров: Пристъпваме към гласуване. Народните представители, които приемат законопроекта с предложенията на комисиите, моля да вдигнат ръка.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.
Законът се приема единодушно.

(Текстът на закона — приложение № 3, III)

Преминаваме към разглеждане на следващата точка от дневния ред:

Информация за международната дейност на Народното събрание през 1983 г.

Информацията ви е раздадена предварително.

Желае ли някой народен представител да вземе отношение по информацията? — Няма желаещи.

Моля народните представители, които одобряват информацията за международната дейност на Народното събрание през 1983 г., да вдигнат ръка.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Приема се единодушно.

(Приложение № 6)

Преминаваме към разглеждане на последната точка от дневния ред:

План за работата на Народното събрание през 1984 г.

Народният представител Иван Алексиев от София предлага отчетът на министъра на народната просвета за преустройство на образователното дело вместо на майската сесия, както е предвидено, да се разгледа на септемврийската сесия на Народното събрание. Мотивите са, че до месец май няма да бъде завършена учебната година, която е характерна с осъществяване на реформата на образованието чрез въвеждане на втора и трета степен на единното средно-политехническо училище, и ще липсват още достатъчно данни, опит, наблюдения и резултати. През м. септември учебната година във втора и трета степен ще бъде вече завършена. В такъв случай ще може да се даде оценка на този изключително важен етап от хода на реформата на образованието.

Мисля, че можем да се съгласим с това предложение на народния представител Иван Алексиев.

Има ли други предложения по плана за работата в Народното събрание? — Няма.

Моля народните представители, които приемат плана за работата на Народното събрание през 1984 г. с поправката, която предложи др. Иван Алексиев, да гласуват.

Против? — Няма. Въздържали се? — Няма.

Планът се приема единодушно.

(Приложение № 7)

Уважаеми народни представители! Приключва работата на единадесетата сесия на Осмо Народно събрание. Приехме нов закон, с който се създават правни гаранции за прилагане на жизнено важните за кооперативното движение принципи — доброволността, равноправието, самодейността и демократичността при създаването и функционирането на кооперативните организации. В съответствие с изискванията на Дванадесетия конгрес и указанията на др. Тодор Живков законът утвърждава като основа на кооперативното движение пряката демокрация, сближаването, взаимното обогатяване и сливането на кооперативната и държавната собственост, внедряване на икономическия подход и неговия механизъм. Нови права и нови отговорности придобиват кооперативните организации, за да расте техният принос в народното благосъстояние.

Законът за пчеларството урежда въпроси, свързани с интензивното му развитие като необходим подотрасъл на селското стопанство, допринася да се поддържа биологическото равновесие в природата. В управлението на пчеларството се внедрява държавно-общественото начало. Създава се юридическа защита на правата и интересите на хилядите пчелари, посветили сили, знания и много труд на тази благородна дейност.

Народните представители обсъдиха дейността на машиностроенето и електрониката — стълбове на българската икономика. Бяха оценени високите постижения и направен критичен анализ на състоянието и развитието на този отрасъл с решаващ принос за националния доход и валутните приходи на страната. С приетото решение Народното събрание предявява към министерството и другите органи и организации изисквания за ефективност и качество на структуроопределящата продукция, отговаряща на критериите на международния пазар.

Другарки и другари народни представители! Още една година отминава в летописа на социалистическото ни развитие, време на усилия и плодотворен труд по пътя на зрелия социализъм. Въпреки напрегнатата международна обстановка и неблагоприятните климатични условия са изпълнени основните показатели на плана за 1983 г., утвърден със закон от Народното събрание. Заедно с народа и за неговото благо работи и върховният орган на държавната власт. Ролята на парламента и народните представители в социално-икономическото развитие на страната расте. С нови закони се обогати нашата правна система. По-широк става парламентарният контрол. Има стремеж за по-тесни връзки на народните представители с избирателите. Изборите на 4 декември за местни органи на държавната власт

потвърдиха моралното и политическото единство на българския народ около ленинската априлска линия на партията, готовността да се труди за нейното осъществяване.

Въпреки че стореното не е малко, ние не забравяме, че може и трябва да подобряваме дейността на парламента и постоянните комисии и на отделния народен представител.

Осмо Народно събрание навлиза във втората половина на своя мандат. Планът за работата ни през 1984 г. предвижда отговорни действия в законодателството, в правомощията, свързани с плановото ръководство на страната, в контрола над дейността на министерствата и другите държавни органи, за изпълнението на партийната и държавната политика през четвъртата година на осмата петилетка.

Пожелавам ви, другари народни представители, а чрез вас и на нашите избиратели, много здраве и щастие през Новата година. Нека се заредим с нови надежди и оптимизъм, с по-голяма инициатива, творчество и упорит труд за социално-икономическия разцвет на България, за достойна среща на Националната партийна конференция и на 40-годишнината от социалистическата революция.

Закривам единадесетата сесия на Осмо Народно събрание.

(Закрита в 16 ч.)

Председател: Станко Тодоров